

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Niets is meer hetzelfde: Over niet-aangeboren hersenletsel

Gemma Hesselink-van den Berg & Bas van Heycop ten Ham, Amsterdam: Boom, 2013, 110 pp.

Dit boek heeft eigenlijk nog een tweede subtitel: *Boek voor partners*, en het is opgedragen aan 'al die mensen die onverwachts alleen de kar moeten trekken'. In de nieuwe participatiemaatschappij zal een nog groter beroep worden gedaan op mantelzorgers dan nu al het geval is en die mensen kunnen wel steun gebruiken. En dat begint met voorlichting. Dit boek gaat in op wat er aan de hand is, gedragsveranderingen, de mogelijkheden en beperkingen van de patiënt. De laatste twee hoofdstukken – maar dat is wel bijna een half boek – gaan in op de betekenis van dit alles voor de partner en hoe met dilemma's om te gaan. Het is geen inleiding in de neuropsychologie voor leken. Praktijkvoorbeelden komen volop aan bod en het boek zal daarom voor partners begrijpelijk zijn en soms bekend voorkomen. Alledaagse zaken zoals autorijden komen aan de orde, maar ook seksualiteit en scheiden. In ieder geval meer en beter dan een voorlichtingsfolder uit het rek.

Op het tweede gezicht: De relatie tussen gelaat en karakter

Jaco Baveling, Amsterdam: Balans, 2014, 320 pp.

Gall vond dat Lavater en de fysiognomen maar onzin vertelden: gedrag komt voort uit de hersenen en dus kun je karakter niet

aflezen uit het gelaat en al helemaal niet uit de lichaamsbouw. De fysiognomie bestond al ten tijde van Aristoteles en leeft nog steeds onder ons. Baveling heeft de geschiedenis ervan gedetailleerd in kaart gebracht, met name zoals die in Nederland is beoefend. Hij is in diverse archieven gedoken om zeer oude boeken en verslagen in te zien. De lezer krijgt zo een uniek overzicht van al dat materiaal. Maar Baveling schrijft ook over het heden. Hij wijst op hedendaags onderzoek waaruit naar voren komt dat mensen op basis van het uiterlijk indrukken hebben van het karakter van een persoon en dat ze boven kans foto's van personen kunnen indelen in groepen (bijvoorbeeld dominant of niet). Dat neemt niet weg dat wat hedendaagse aanhangers van de fysiognomie beweren geen wetenschappelijke basis heeft. Maar toch ...een fascinerende geschiedenis.

Neuroimaging of consciousness

A. Cavanna, A. Nani, H. Blumenfeld & S. Laureys (red.), Heidelberg: Springer, 2013, 261 pp.

Bewustzijn blijft het meest boeiende onderwerp als we het over psychologische functies hebben, maar tegelijkertijd het meest ongrijpbare. Als we het niet onderzoeken, komen we er echter ook niet verder mee. De redactie van dit boek heeft collega's uitgenodigd om te schrijven over hun nieuwste inzichten, verworven op basis van imagingtechnieken, maar wel met het oog op diagnostiek en behandeling, niet zozeer door de neuropsycholoog alswel door de neuroloog of psychiater. In de eerste sectie vindt de lezer drie hoofd-

stukken over imaging bij bewustzijnsstoornissen. De tweede sectie is gericht op bewustzijnsstoornissen bij verschillende vormen van epilepsie. Coma, slaap en anesthesie komen aan bod in de derde sectie en tot slot worden neuropsychiatrische stoornissen besproken. De analysetechnieken van de neurale activiteit in netwerken ontwikkelen zich snel en dat heeft ook gevolgen voor onze inzichten over het functioneren van de hersenen: geen centra en gebieden, maar netwerken. Voor de neuropsycholoog die bij wil blijven op dit gebied is dit een relevant boek.

The behavioral consequences of stroke

T. A. Schweizer & R.L. Macdonald,
Heidelberg: Springer, 2014, 349 pp.

Wat een cerebrovasculair accident (CVA) effecten heeft op het gedrag is natuurlijk algemeen bekend en elke neuropsycholoog hoort daar het nodige van te weten. De redactie wordt gevormd door een neurowetenschapper (Schweizer) en een neurochirurg (MacDonald) en de zestien hoofdstukken zijn door een reeks van auteurs geschreven, van wie ik er maar weinig ken; het merendeel is afkomstig uit Canada. Een groot aantal aspecten van een CVA komt aan de orde, van epidemiologie en behandeling van het CVA zelf via allerlei cognitieve en emotionele gevolgen tot aan het welbevinden en behandeling en herstel. De hoofdstukken zijn vrij compact, maar bestrijken een grote hoeveelheid literatuur. Het zal voor de gevorderde neuropsycholoog niet heel veel nieuws bevatten, schat ik in, maar het is wel een bruikbaar naslagwerk voor wie veel met deze problematiek te maken heeft.

The neuropsychology of attention (2nd ed.)

R.A. Cohen, Heidelberg: Springer, 2014,
978 pp.

In tijden van werkgeheugen en executieve functies valt een nieuw boek over attentie wel op, maar het betreft hier dan ook een herziene uitgave; de eerste druk verscheen twintig jaar geleden. Het boek is herzien in diverse opzichten: bespreking van diverse concepten, diagnostische procedures en behandelwijzen. Die twintig jaar komt overeen met de opkomst van die nieuwe concepten en ondanks die herziening op tal van fronten lijkt het conceptuele kader toch voornamelijk gebaseerd te zijn op het werk uit de jaren zeventig en tachtig. Zelf opgegroeid met die modellen, heb ik er geen moeite mee en ik kan wel een verband leggen tussen de aandacht van toen en het werkgeheugen van nu, maar ik vrees dat menig neuropsycholoog die zijn opleiding na 1990 is begonnen daar problemen mee zal hebben, ook al gaat Cohen er wel op in. Dat neemt niet weg dat hij in zijn bijna duizend pagina's tellende boek (wie zal het ooit van kaft tot kaft lezen?) heel veel problemen op het gebied van aandacht, psychologisch en neurofysiologisch, het meten van aandacht met diverse methodes, de stoornissen in de aandacht in relatie tot hersengebieden, corticaal en subcorticaal, bespreekt. En vooral conceptueel analyseert. De laatste 250 pagina's van het boek bevatten de hoofdstukken die naar 'an integrated attentional framework' moeten leiden. Dit is zeker geen boek voor een klinisch neuropsycholoog, hoezeer Cohen zich ook baseert op klinisch onderzoek. Vermoedelijk zullen neurofysiologisch georiënteerde onderzoekers op het gebied van de aandacht wel profijt kunnen hebben van Cohens jarenlange lees- en denkwerk.